

**Rozhodnutí Nejvyššího soudu
ze dne 27. 6. 2007, sp. zn.: 29 Odo 756/2005**

I. Výkon práva může být v rozporu s dobrými mravy ve smyslu § 3 obč. zák. i když takové jednání vzešlo z obchodního závazkového vztahu.

II. Výkon práva může být žalobci odepřen prostřednictvím ustanovení § 3 obč. zák. i tehdy, když jde o právo realizované žalobou.

NEJVYŠŠÍ SOUD

ČESKÉ REPUBLIKY

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky

v senátě složeném rozhodl v právní věci žalobce JUDr. T. M., Ph. D., zastoupeného advokátem, proti žalovanému Bytovému družstvu B., zastoupenému advokátkou, o zrušení družstva a nařízení jeho likvidace, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 5 Cm 174/2001, o dovolání žalobce proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. ledna 2005, č. j. 7 Cmo 224/2004-66, takto:

I. Dovolání se odmítá

II. Žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů dovolacího řízení částku 2.575,- Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozhodnutí, k rukám zástupkyně žalovaného.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. ledna 2004, č. j. 5 Cm 174/2001-52, zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal zrušení žalovaného Bytového družstva B., (dále též jen „družstvo“ nebo „bytové družstvo“) (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud prvního stupně k věci samé uvedl, že vyšel z ustanovení § 257 obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“) a ze zákona č. 176/1990 Sb., o bytovém, spotřebním, výrobním a jiném družstevnictví, přičemž důvod bytové družstvo zrušit podle § 257 odst. 1 písm. f/ obch. zák. neshledal. Žalobce je sice jako člen bytového družstva osobou oprávněnou domáhat se jeho zrušení, bytové družstvo však vzniklo vyčleněním v souladu s ustanovením § 49 zákona č. 176/1990 Sb. (byla podána včasná žádost o vyčlenění, shromáždění delegátů vyslovilo s vyčleněním souhlas a bylo učiněno prohlášení o převodu majetku a členů). Skutečnost, že členové nového družstva nebyli členy původního družstva, vzniklého sloučením, dle soudu neopodstatňovala závěr, že došlo k závažnému porušení zákona s následky zrušení družstva

soudem.

K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným usnesením potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud uvedl, že úpravou obsaženou v § 257 odst. 1 písm. f/ obch. zák. založil zákonodárce pro družstva režim odlišný od úpravy týkající se obchodních společností, pro něž založení v rozporu se zákonem není (dle § 68 odst. 6 obch. zák.) právním důvodem pro zrušení společnosti a podle § 68a odst. 1 obch. zák. po vzniku společnosti nelze zrušit rozhodnutí, jímž se povoluje zápis společnosti do obchodního rejstříku, ani se domáhat určení, že společnost nevznikla. I když je právní úprava zrušení družstva a obchodní společnosti rozhodnutím soudu (na návrh) samostatná, cíl těchto úprav je společný tudíž, že ke zrušení těchto subjektů dochází, není-li jejich další existence žádoucí jak z hlediska úpravy jejich vnitřních poměrů, tak z hlediska ochrany třetích osob. Při výkladu § 257 odst. 1 písm. f/ obch. zák. je nutné přihlídnout k principu zachování právní jistoty, kterou musí mít jak členové družstva, tak i třetí osoby.

Podle ustanovení § 257 odst. 2 obch. zák. soud před rozhodnutím o zrušení družstva stanoví lhůtu k odstranění důvodu, pro který bylo zrušení navrženo, je-li jeho odstranění možné. U porušení zákona v průběhu založení družstva je to stěžejní, i z této úpravy však plyne, že ke zrušení družstva by měl soud přistoupit jen tehdy, není-li jeho existence objektivně žádoucí (tedy není-li žádoucí nejen pro navrhovatele zrušení, nýbrž i pro další osoby - členy družstva, třetí osoby, stát).

V dané věci - pokračoval odvolací soud - sám žalobce tvrdil, že je členem družstva že jím byl od založení, respektive vzniku, družstva (17. února 1992). Pakliže žalobce shledal založení družstva neplatným, bylo na něm, aby proti němu brojil v průběhu zakládacího procesu, procesu vzniku, případně bez zbytečného odkladu po něm. K ničemu takovému však nedošlo.

Cituje ustanovení § 3 odst. 1 občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“), odvolací soud dále uvedl, že vztah člena družstva k družstvu je občanskoprávním vztahem i vztahem dle § 261 odst. 3 písm. b/ obch. zák. Žalobce má coby člen družstva bezesporu právo požadovat zrušení družstva podle § 257 odst. 1 písm. f/ obch. zák., nicméně výkon tohoto práva nesmí být v rozporu s dobrými mravy, což v daném případě je. V době podání žaloby družstvo existovalo prakticky již 9 let a žalobce jeho existenci do té doby nezpochybil. Tak dlouhý časový úsek je nepřijatelný, neboť zrušení družstva by dopadlo nejen na žalobce, ale i na ostatní členy družstva, případně třetí osoby. Z úkonů družstva je přitom patrné, že se zrušením nesouhlasí a že vůle jeho ostatních členů směřuje k další existenci družstva. Takový výkon práva je rovněž v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku (§ 265 obch. zák.).

Konečně odvolací soud uzavřel, že podmínky pro zrušení družstva nejsou splněny ani z pohledu výše rozebraného účelu § 257 odst. 1 písm. f/ obch. zák. Nové družstvo vzniklo a i kdyby se jeho členská základna lišila od členů „původního“ družstva, je pro jeho právní existenci rozhodný proces založení a vzniku. Ten z hlediska úkonů povinných ze zákona proběhl bez žalobcových námitek.

Formu svého rozhodnutí zdůvodnil odvolací soud odkazem na ustanovení § 200e odst. 1 a

odst. 3 občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) a odůvodnil i skutečnost, proč o věci rozhodl bez nařízení jednání, maje dokazování provedené soudem prvního stupně za dostatečné a další důkazní návrhy žalobce za pro věc nadbytečné.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce včasné dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., namítaje, že jsou dány dovolací důvody dle § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/) a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/).

Zásadní význam napadeného rozhodnutí po stránce právní přisuzuje dovolatel řešení následujících otázek:

1) Zda právo člena družstva navrhnout soudu zrušení družstva s likvidací podle § 257 obch. zák., uskutečněné podanou žalobou, je výkonem práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů, resp. zda taková žaloba může být v rozporu s dobrými mravy?

2) Zda soud může rozhodnout o zrušení družstva postupem podle § 257 obch. zák. jen tehdy, když existence družstva není objektivně žádoucí?

3) Zda výkon práva vyplývajícího z obchodněprávních vztahů může být v rozporu se zásadou poctivého obchodního styku a nepožívat tak právní ochrany podle § 265 obch. zák. a současně být v rozporu s dobrými mravy ve smyslu § 3 obč. zák.?

4) Zda je správné právní posouzení věci soudem z hlediska § 3 odst. 1 obč. zák., jestliže účastník netvrdil tomu odpovídající skutečnosti a tyto skutečnosti ani jinak nevyšly v řízení najevo, tedy, zda je soud povinen hledisko rozporu s dobrými mravy při výkonu práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů zkoumat z úřední povinnosti?

První tři z těchto otázek pokládá dovolatel za dovolacím soudem dosud neřešené a čtvrtou pak za rozhodovanou rozdílně „odvolacími soudy (dovolacím soudem)“.

Nesprávné právní posouzení věci spočívá podle dovolatele v tom, že právo člena družstva navrhnout soudu zrušení družstva s likvidací podle § 257 obch. zák. nezakládá občanskoprávní vztah, ale vztah obchodní; žaloba proto nemůže být v rozporu s dobrými mravy a je možno ji posuzovat jen z hlediska uvedeného v § 265 obch. zák. Žalobou uplatněné právo nezakládá (jak uzavřel odvolací soud) současně občanskoprávní i obchodní vztah (jednotlivý hmotněprávní vztah je buď vztahem občanskoprávním nebo vztahem obchodním anebo jiným vztahem soukromoprávním) a výkon práva tak nemůže být současně v rozporu s dobrými mravy i se zásadami poctivého obchodního styku.

Závěr odvolacího soudu, že soud může rozhodnout o zrušení družstva postupem podle § 257 obch. zák., jen není-li existence družstva objektivně žádoucí, nemá podle dovolatele oporu v hmotněprávní úpravě.

Dovolatel připouští, že úprava zrušení družstva soudem, obsažená v § 257 obch. zák., je zvláštní úpravou ve vztahu k ustanovením hlavy první, druhého dílu, části druhé obchodního

zákoníku a že se liší od úpravy zrušení a zániku obchodní společnosti, obsažené v § 68 odst. 6 obch. zák., závěr reprodukováný v předchozím odstavci však neplyne z dikce § 257 obch. zák. ani (ve vztahu k obchodním společnostem) z § 68 odst. 6 obch. zák. (ani obecné ustanovení takovou podmínku nezná). Podle dovolatele nemá ustanovení § 257 odst. 1 písm. f/ obch. zák. paralelu v ustanovení § 68 odst. 6 písm. c/ obch. zák. (jak uvedl odvolací soud), nýbrž v úpravě neplatnosti společnosti (§ 68a obch. zák.), kde pro porušení zákona při založení společnosti je možné rozhodnout o její neplatnosti a vstupu do likvidace. Závěr reprodukováný v předchozím odstavci tak podle dovolatele nelze dovodit ani za použití analogie.

Existenci vad řízení a tím naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř. spatřuje dovolatel v tom, že:

1) Soud není oprávněn (jak to učinil v této věci) zkoumat z úřední povinnosti rozpor s dobrými mravy při výkonu práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů. V této souvislosti dovolatel zdůrazňuje, že soudní řízení je ovládáno projednací zásadou, protože jsou účastníci povinni tvrdit skutečnosti, z nichž vyvozují pro sebe příznivé právní důsledky a k těmto povinnostem jsou soudu povinni nabídnout důkazy (§ 120 odst. 1 o. s. ř.). Při hodnocení důkazů pak soud ve smyslu § 132 o. s. ř. přihlíží ke všemu, co v řízení vyšlo najevo. Následkem nečinnosti účastníka ohledně povinnosti tvrzení, v situaci, kdy pro něj příznivé skutečnosti nevyjdou v řízení najevo, je pro tohoto účastníka nepříznivé rozhodnutí ve věci. Na tomto základě dovolatel uvádí, že ač žalovaný v řízení nenamítal, že dovolatelův výkon práva požadovat zrušení žalovaného je v rozporu s dobrými mravy nebo že je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, a tyto skutečnosti ani nevyšly v řízení najevo, odvolací soud - v rozporu s projednací zásadou - na těchto závěrech založil napadené rozhodnutí. Odůvodnění napadeného rozhodnutí tak v tomto bodě obsahuje tvrzení, která nemají oporu v soudním spise, odporují skutečnosti i provedeným důkazům a soud je mohl přijmout jen v důsledku odděleného jednání se žalovaným; za účasti své a svého zástupce totiž dovolatel tato tvrzení ani v náznaku neslyšel a nečetl.

2) V návaznosti na vadu popisovanou pod bodem 1) dovolatel rovněž tvrdí, že soudy obou stupňů nesplnily poučovací povinnost dle § 118a odst. 1 a odst. 2 o. s. ř.; jestliže totiž měly za to, že jako žalobce nevyličil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně anebo že věc je možné po právní stránce posoudit jinak než podle jeho právního názoru, měly jej vyzvat, aby v potřebném rozsahu doplnil vyličení rozhodných skutečností. To však neučinily, ba naopak, zamítly dovolatelův návrh na doplnění dokazování. Z toho dovolatel usuzuje, že nebyl řádně poučen ani dle § 119a odst. 1 o. s. ř., zvláště, když se odvolací soud v odůvodnění svého rozhodnutí opřel o ustanovení § 3 obč. zák.

K nesprávnému právnímu posouzení věci a vadám řízení dovolatel dále souhrnně dodává, že - jak v řízení od začátku tvrdí - bytové družstvo platně nevzniklo. Soudy jej nikdy nevyzvaly aby doplnil skutková tvrzení ohledně skutečnosti, zda brojil proti neplatnému založení bytového družstva a důvodů, pro něž některé prostředky využil dříve než jiné. Pakliže v řízení nic takového nevyšlo najevo, bylo tomu tak proto, že žalovaný ničeho opačného netvrdil (a soud k tvrzení tohoto typu nevyzval žádného z účastníků). Dovolatel stejně jako ostatní členové vyzval 5. dubna 1992 bytové družstvo k převedení bytu, jenž má v nájmu, do svého osobního vlastnictví. Přitom ze zákona (§ 24 odst. 8 zákona č. 72/1994 Sb.) zaniká převodem jednotky členství nabyvatele v družstvu. V důsledku převodu jednotek na všechny členy družstva pak klesne počet členů

družstva pod počet stanovený v § 221 odst. 4 obch. zák. a soud může rozhodnout o zrušení družstva s likvidací podle § 257 odst. 1 písm. a/ obch. zák. Argument potřeby právní jistoty zbylých členů družstva a třetích osob je tedy lichý. Neplatnost založení družstva nadto činí absolutně neplatnými i všechny jeho právní úkony a naopak činí právně nejistým postavení, práva a povinnosti třetích osob, které byly či jsou smluvními partnery bytového družstva.

Dovolatel uvádí, že před zahájením řízení podal státnímu zastupitelství podnět, aby zrušení bytového družstva iniciovalo. Nemůže tak být přičítáno k jeho tíži, že mu orgány státu odepírají spravedlnost a ochranu a že neplní povinnosti, k jejichž plnění byly zřízeny. Závěr odvolacího soudu, že nikdy nezpochybnil existenci žalovaného, tedy dle dovolatele není pravdivý.

Dovolatel vede se žalovaným od roku 1997 soudní spor (nyní u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 42 Cm 90/99) o určení povinnosti žalovaného uzavřít s ním smlouvu o převodu bytové jednotky, jehož důsledkem by byl zánik dovolatelova členství v družstvu; z tohoto dovozuje, že „arogantní odůvodnění usnesení o mém možném devítiletém bezvědomí tedy nemůže obstát“, vzhledem k „osmiletému bezvědomí“ soudů, které vedlo k tomu, že žaloba v posledně označené věci byla přednesena po osmi letech. Se „stejnou arogancí“, uzavírá dovolatel, se Městské státní zastupitelství odmítlo zabývat jeho podnětem na zrušení bytového družstva, když věcně neprozkoumalo proces neplatného vzniku bytového družstva.

Jelikož všichni ostatní členové družstva stejně jako dovolatel požádali o vydání bytových jednotek do vlastnictví, a tím nepřímou o zrušení družstva, byl by jediným důsledkem zrušení družstva a jeho vstupu do likvidace nástup nezávislého likvidátora, který by se zabýval neprůhledným a ne hospodárným hospodařením osob, které se vydávají za představitele bytového družstva a které na neplatném založení bytového družstva parazitují. Tvrzení soudu, že vůle ostatních členů družstva směřuje k další existenci družstva, nemá dle dovolatele oporu v žádném z provedených důkazů a nelze je dovodit ani ze spisu. Z toho, že všichni členové družstva využili svého práva a požádali o vydání bytové jednotky do vlastnictví, vyplývá pravý opak.

Dovolatel má za to, že všechny podmínky ustanovení § 257 odst. 1 písm. f/ obch. zák. byly v dané věci splněny, usuzuje, že označené ustanovení jednoznačně vylučuje možnost aplikace ustanovení § 3 obč. zák. Bylo-li družstvo založeno na základě absolutně neplatných či nicotných právních úkonů, pak absolutní neplatnost právního úkonu pro rozpor se zákonem (§ 39 obč. zák.) nastává ze zákona, nikoli jednáním subjektu občanskoprávního vztahu, které by bylo možné (v souladu s dikcí § 3 odst. 1 obč. zák.) charakterizovat jako výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů, který bez právního důvodu zasahuje do práv a oprávněných zájmů jiných, popřípadě je v rozporu s dobrými mravy. Podle dovolatele „nonsubjekt“ není způsobilý činit platné právní úkony a zakládat jimi právní vztahy a ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. lze použít jen na výkon existujících práv a povinností, takže soud jeho prostřednictvím nemůže svým rozhodnutím neexistující právo založit a aktem aplikace práva konstituovat dosud neexistující povinnosti.

Obecné soudy tak dovolateli svým postupem odepřely právo na soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práva a svobod.

Požadavek na změnu výroku o nákladech soudních řízení odůvodňuje dovolatel tím, že

jde o výrok závislý na úspěchu ve věci.

Dovolatel proto požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout případně zamítnout, s tím, že dovolací důvody dány nejsou; přitom rozhodnutí soudů obou stupňů považuje za správná. Žalovaný poukazuje na to, že taxativní důvod zrušení družstva dle § 257 odst. 1 písm. f/ obch. zák. není dán zejména proto, že bytové družstvo nevzniklo založením, splnutím nebo sloučením, nýbrž vyčleněním podle § 49 zákona č. 176/1990 Sb.

Podle žalovaného dovolatel spolu s ostatními členy vyčleňovaného družstva s vyčleněním souhlasil a nyní je zpochybňuje účelově, veden snahou zvrátit dosavadní soudní rozhodnutí ve věci a poškodit zájmy ostatních družstevníků, případně zpochybnit právní jistoty členství v družstvu. Podle žalovaného je dovolatel jediným zájemcem o převod bytové jednotky do vlastnictví a ostatní členové o to prozatím nemají zájem. K době trvání sporu o převod bytové jednotky do vlastnictví dovolatele žalovaný uvádí, že průtahy v řízení nastaly proto, že dovolatel nezaplatil soudní poplatek. U Městského soudu v Praze je nadto pod sp. zn. 34 Cm 38/2001 vedeno řízení o určení neplatnosti vyloučení dovolatele z družstva a soud prvního stupně dovolatelovu žalobu zamítl. Žalobu v této věci pak dovolatel podal až poté, co byl z družstva vyloučen. Žalovaný též upozorňuje, že dovolání obsahuje nová skutková tvrzení, ke kterým v daném stadiu řízení nelze přihlížet.

K posouzení otázky rozporu s dobrými mravy existuje bohatá judikatura a důvod zkoumat ostatní právní otázky vzhledem k novým skutkovým tvrzením není dán.

Žalovaný rovněž nesouhlasí s tvrzením, že soud se nemohl zabývat rozporem s dobrými mravy, neboť i tohoto rozporu se žalovaný v řízení dovolával.

Se zřetelem k bodu 3. článku II. zákona č. 59/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. dubnem 2005.

Dovolatel napadá usnesení odvolacího soudu výslovně i ve výroku o nákladech řízení. Přípustnost dovolání proti tomuto výroku však nezakládá žádné z ustanovení občanského soudního řádu (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Nejvyšší soud proto dovolání v tomto rozsahu podle ustanovení § 243b odst. 5 a § 218 písm. c/ o. s. ř. bez dalšího odmítl.

Dovolání proti výroku usnesení, jímž odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, může být přípustné jen podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b/ a písm. c/ o. s. ř. O případ uvedený v § 237 odst. 1 o. s. ř. pod písmenem b/ nejde a důvod založit přípustnost dovolání podle písmene c/ Nejvyšší soud nemá, když dovolatel mu nepředkládá k řešení žádnou otázku, z níž by bylo možné usuzovat, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř., rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam (odstavec 1 písm. c/) zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Na závěr, zda má napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé zásadní význam po právní stránce, lze usuzovat jen z okolností, uplatněných dovolacím důvodem podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. K okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a/ nebo ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. nemůže být při posouzení, zda je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., přihlédnuto (srov. shodně např. důvody usnesení Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 48/2006 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek /dále též jen „R 48/2006“/ nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 7. března 2006, sp. zn. III. ÚS 10/06, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2006, pod číslem 130). Přitom při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může soud posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Výše uvedené omezení je ve vztahu k dovolacímu důvodu obsaženému v § 241a odst. 3 o. s. ř. dáno tím, že zákon jeho užití výslovně spojuje toliko s dovoláním přípustným podle § 237 odst. 1 písm. a/ a písm. b/ o. s. ř., popřípadě podle obdobného užití těchto ustanovení (§ 238 a § 238a o. s. ř.). Vyloučení úvahy o přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. za použití argumentů spojených s vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, je dáno povahou tohoto dovolacího důvodu. Konkrétní vada řízení (v níž nejde o spor o právo) totiž nemá judikatorní přesah, přičemž z povahy věci nemůže zakládat ani rozpor s hmotným právem

Na tomto základě Nejvyšší soud uzavírá, že tvrzení, z nichž dovolatel usuzuje na existenci dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř., podkladem pro závěr, že dovolání je přípustné dle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. býti nemohou.

V rozsahu, v němž dovolatel v dovolání uplatňuje i dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř., způsobilý založit přípustnost dovolání dle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., pak ze žádné z jím předkládaných otázek na zásadní význam napadeného rozhodnutí ve věci samé po stránce právní usuzovat nelze.

K otázce č. 3) (zda výkon práva vyplývajícího z obchodněprávních vztahů může být v rozporu se zásadou poctivého obchodního styku a nepožívat tak právní ochrany podle § 265 obch. zák. a současně být v rozporu s dobrými mravy ve smyslu § 3 obč. zák.) Nejvyšší soud uvádí, že pro věc není podstatné (jak nesprávně navozuje otázka), zda příslušné jednání může být současně jednáním odporujícím § 265 obch. zák. i rozporným s dobrými mravy ve smyslu § 3 obč. zák., nýbrž to, zda závěr, že takové jednání je v rozporu s dobrými mravy (na němž samostatně spočívá napadené rozhodnutí), ob stojí, i když vzešlo z obchodního závazkového vztahu.

Odpověď souladnou s napadeným rozhodnutím pak obsahuje rozhodnutí uveřejněné pod číslem 79/2005 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, jehož uveřejněním sledoval Nejvyšší soud sjednocení rozhodovací praxe soudů při aplikaci § 3 obč. zák. a z nějž podává, že výkon

práva, který je v rozporu s dobrými mravy, lze s poukazem na § 3 odst. 1 obč. zák. odepřít i v obchodním závazkovém vztahu (konkrétně ve vztahu ze smlouvy o úvěru a jeho zajištění).

Ostatně, možnost aplikovat ustanovení, podle kterého výkon práva nesmí být v rozporu s dobrými mravy, i na obchodní závazkový vztah (shodou okolností právě na vztah člena k družstvu) připustil Nejvyšší soud již v rozsudku uveřejněném pod číslem 51/2001 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

K otázce č. 1) (zda právo člena družstva navrhnout soudu zrušení družstva s likvidací podle § 257 obch. zák., uskutečněné podanou žalobou, je výkonem práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů, resp. zda taková žaloba může být v rozporu s dobrými mravy), Nejvyšší soud uvádí, že jeho judikatura je ustálena v závěru, podle kterého výkon práva může být žalobci odepřen prostřednictvím odkazu na § 3 obč. zák., i když jde o právo realizované žalobou (srov. mutatis mutandis např. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 43/1999 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

K otázce č. 4) (zda je správné právní posouzení věci soudem z hlediska § 3 odst. 1 obč. zák., jestliže účastník netvrdil tomu odpovídající skutečnosti a tyto skutečnosti ani jinak nevyšly v řízení najevo, tedy, zda je soud povinen hledisko rozporu s dobrými mravy při výkonu práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů zkoumat z úřední povinnosti) Nejvyšší soud uvádí, že v rovině právní by mohla být zodpovězena, jen kdyby napadené rozhodnutí v skutku spočívalo na skutkovém závěru, který dovolatel pro účely formulace otázky činí (totiž na závěru, že účastník netvrdil skutečnosti, ze kterých by bylo možné na rozpor s dobrými mravy usuzovat). V situaci, kdy tomu tak není (rozhodnutí soudu prvního stupně naopak vychází /ve zjevné vazbě na námitku obsaženou ve vyjádření žalovaného na č. I. 9/ z toho, že žalovaný má chování dovolatele za účelové (tedy rozporné s dobrými mravy), jde ve skutečnosti o námitku skutkovou, podřaditelnou dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 3 o. s. ř. (jehož prostřednictvím lze namítat, že soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedeného dokazování nevyplývaly ani jinak nevyšly najevo).

K otázce č. 2) (zda soud může rozhodnout o zrušení družstva postupem podle § 257 obch. zák. jen tehdy, když existence družstva není objektivně žádoucí) Nejvyšší soud uvádí, že v R 48/2006 také uzavřel, že spočívá-li rozhodnutí, jímž odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, na posouzení více právních otázek, z nichž každé samo o sobě vede k zamítnutí žaloby, není dovolání ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. přípustné, jestliže řešení některé z těchto otázek nebylo dovoláním zpochybněno, nebo jestliže ohledně některé z těchto otázek není splněna podmínka zásadního právního významu napadeného rozhodnutí ve věci samé.

Napadené rozhodnutí spočívá samostatně nejen na závěru, že nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí ve smyslu § 257 odst. 1 písm. f/ obch. zák., nýbrž i na závěrech, podle nichž jde ze strany žalobce jednak o výkon práva, který je v rozporu s dobrými mravy, jednak o výkon práva, který je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku. Nepřipustil-li Nejvyšší soud dovolací přezkum pro řešení otázek výkladu § 3 odst. 1 obč. zák. a § 265 obch. zák., nemůže být dovolání přípustné ani pro řešení této otázky. Tento závěr s sebou nese konečné posouzení podaného dovolání jako nepřipustného; Nejvyšší soud je proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle ustanovení § 243b odst. 5 a § 218 písm. c/ o. s. ř. odmítl.

K dovolatelově návrhu, aby podle § 243 o. s. ř. byla odložena vykonatelnost dovoláním napadeného rozhodnutí, Nejvyšší soud pro úplnost uvádí, že rozhodnutí, jímž byla žaloba o zrušení družstva zamítnuta (rozhodnutí odvolacího soudu je potvrzující), se nevykonává, takže odložení vykonatelnosti pojmově nepřicházelo v úvahu.

Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení je ve smyslu ustanovení § 243b odst. 5, § 224 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř. odůvodněn tím, že žalobcovo dovolání bylo odmítnuto.

Žalovanému tak vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů dovolacího řízení, jež v dané věci sestávají z odměny za zastupování advokátem v dovolacím řízení.

Sazba odměny za dovolací řízení (řízení v jednom stupni) určená dle vyhlášky č. 484/2000 Sb. (ve znění účinném před 1. září 2006) pak ve smyslu ustanovení § 7 písm. g/, § 10 odst. 3, § 14 odst. 1 a § 15 vyhlášky činí 5.000,- Kč. Takto určená sazba se podle § 18 odst. 1 vyhlášky snižuje o 50 %, tj. na částku 2.500,- Kč, jelikož advokátka žalovaného učinila v dovolacím řízení pouze jeden úkon právní služby (vyjádření k dovolání). Spolu s náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. (ve znění účinném před 1. září 2006) ve výši 75 Kč, tak dovolací soud přiznal žalovanému k tíži dovolatele 2.575,- Kč.

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat výkonu rozhodnutí.

V Brně dne 27. června 2007